

Metody hydrogeologického výzkumu

V.

STANOVENÍ PROPUSTNOSTI NESATUROVANÉ ZÓNY PRO PŮDNÍ VZDUCH

ekvivalent hydrodynamických zkoušek v saturované zóně

Jacobova aproximace (zjednodušení základní Theisovy rovnice)

$$T = \frac{2,303 \cdot Q}{4 \cdot \pi \cdot \Delta s} \quad \text{stanovení transmisivity}$$

$$S_p = \frac{2,246 \cdot T \cdot t_0}{r^2} \quad \text{stanovení koeficientu pružné zásobnosti}$$

stanovení hydraulické vodivosti prostředí pro plyn

$$K = \frac{2,303Q}{4\pi m \Delta s}$$

Q	vydatnost odsávaného vrtu
m	mocnost nesaturované zóny
Δs	snížení v jednom log cyklu času

hodnota hydraulické vodivosti – ovlivněna vlastností fluida i prostředí

vlastnosti fluida ovlivňující jeho pohyb – **hustota, viskozita** (vliv T a P)

stanovení propustnosti prostředí

$$k = \frac{K\mu}{\rho g}$$

ρ	hustota par
μ	dynamická viskozita

PŘÍKLAD

Určete propustnost prostředí. Mocnost nenasycené zóny je 25 m, pozorovací vrt je vzdálený od čerpaného 38 m, vydatnost odsávaného vrtu byla 105 l/s, hustota par vzduchu je 0,001 g/cm³, součinitel dynamické viskozity je 1,45·10⁻⁴. Hodnoty změřeného tlaku (jako ekvivalentní výška vodního sloupce) v čase jsou:

t (min)	snížení (cm vody)
2	0,0
3	0,02
5	0,15
6	0,25
7	0,43
9	0,74
11	1,04
14	1,52
18	2,16
21	2,60
26	3,22
31	3,81
41	4,82
46	5,23
61	6,35
101	8,00
166	9,14
306	10,16

- atmosféry – 1 atm
- pascaly – 1 Pa (kPa)
- centimetry vodního sloupce – h (cm)

$$1 \text{ atm} = 1000 \text{ cm vodního sloupce} = 10^5 \text{ Pa}$$

PROBLEMATIKA ODVODŇOVÁNÍ A EXPLOATACE

NEUSTÁLENÉ PROUDĚNÍ PODZEMNÍ VODY

$$s = \frac{Q}{4 \cdot \pi \cdot T} \cdot W(u)$$

základní tvar Theisovy rovnice

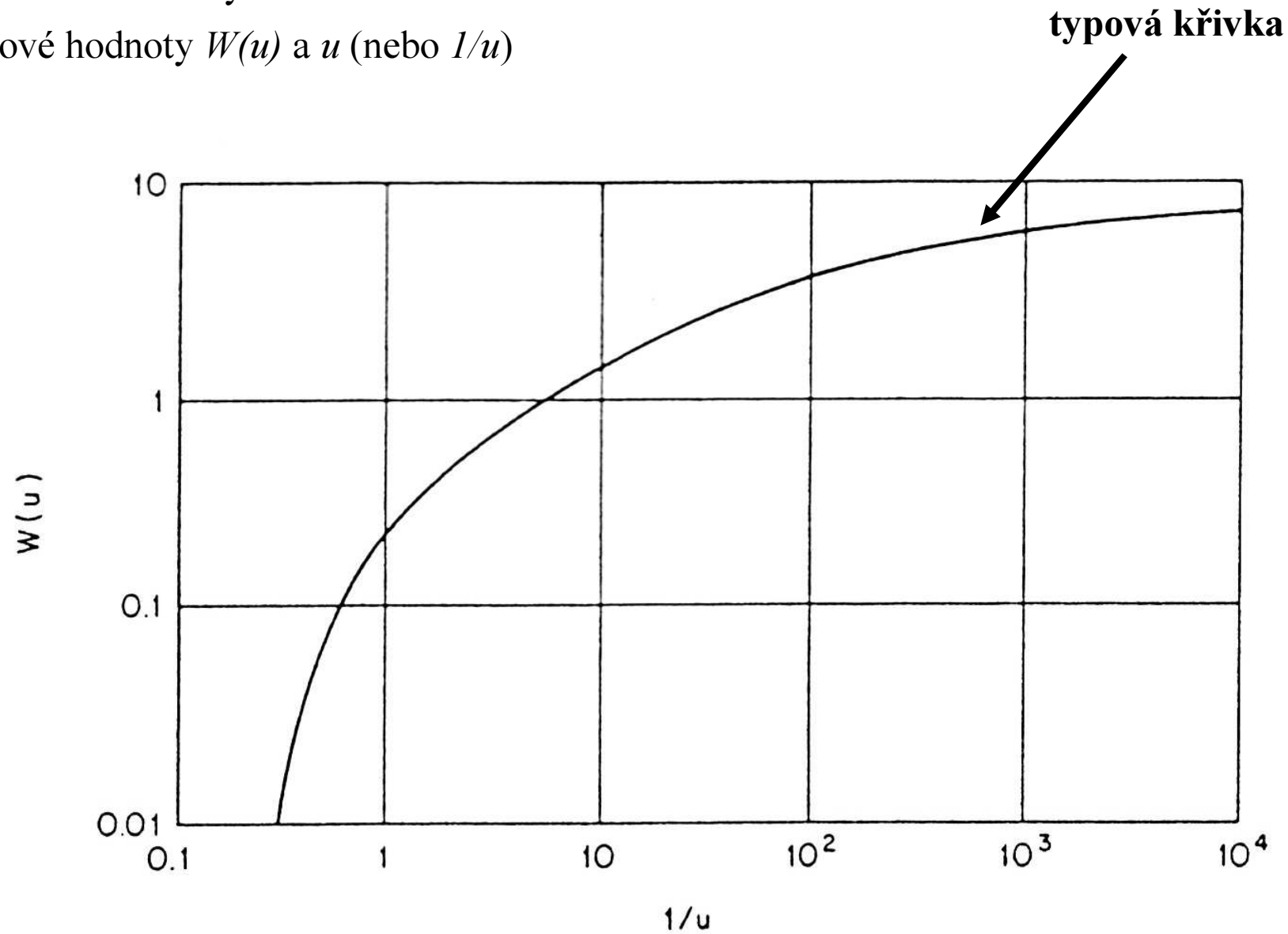
studňová funkce charakterizuje závislost bezrozměrného snížení
na bezrozměrném čase

$$u = \frac{r^2 \cdot S}{4 \cdot T \cdot t}$$

nebo

$$\frac{1}{u} = \frac{4 \cdot T}{S} \cdot \frac{t}{r^2}$$

tabelované hodnoty studňové funkce
-párové hodnoty $W(u)$ a u (nebo $1/u$)

$W(u)$ – charakterizuje odpor prostředí (snížení)

$1/u$ – charakterizuje čas (bezrozměrný čas)

výpočet snížení

- výpočet z Theisovy rovnice $s = \frac{Q}{4 \cdot \pi \cdot T} \cdot W(u)$

- při známých parametrech T a S zjistíme hodnotu argumentu u $u = \frac{r^2 \cdot S}{4 \cdot T \cdot t}$

- následně zjistíme hodnotu odpovídající hodnotu argumentu $W(u)$
(z tabulky hodnot Theisovy funkce nebo z grafu typové křivky) $s = \frac{Q}{4 \cdot \pi \cdot T} \cdot W(u)$

ZÁKON SUPERPOZICE A ŘEŠENÍ ČERPACÍCH ZKOUŠEK OVLIVNĚNÝCH OKRAJOVÝMI PODMÍNKAMI

celkové snížení je rovno součtu všech snížení vyvolaných jednotlivými vlivy

neexistuje nekonečná zvodněná vrstva

Teorie zrcadlového zobrazení (imaginárních, fiktivních vrtů)

- vliv okrajové podmínky lze vyjádřit imaginárními (zrcadlově zobrazenými vrty)
- podle druhu okrajové podmínky má imaginární vrt čerpané množství +Q nebo -Q
- superponováním snížení (+s nebo -s) vyvolané imaginárním vrtem na snížení vyvolané čerpáním z reálného vrtu lze kalkulovat skutečné snížení v libovolné vzdálenosti od čerpaného vrtu
- platí, že imaginární vrt leží za okrajovou podmínkou, jejíž osa probíhá kolmo na spojnici imaginárního a reálného vrtu a leží uprostřed této vzdálenosti

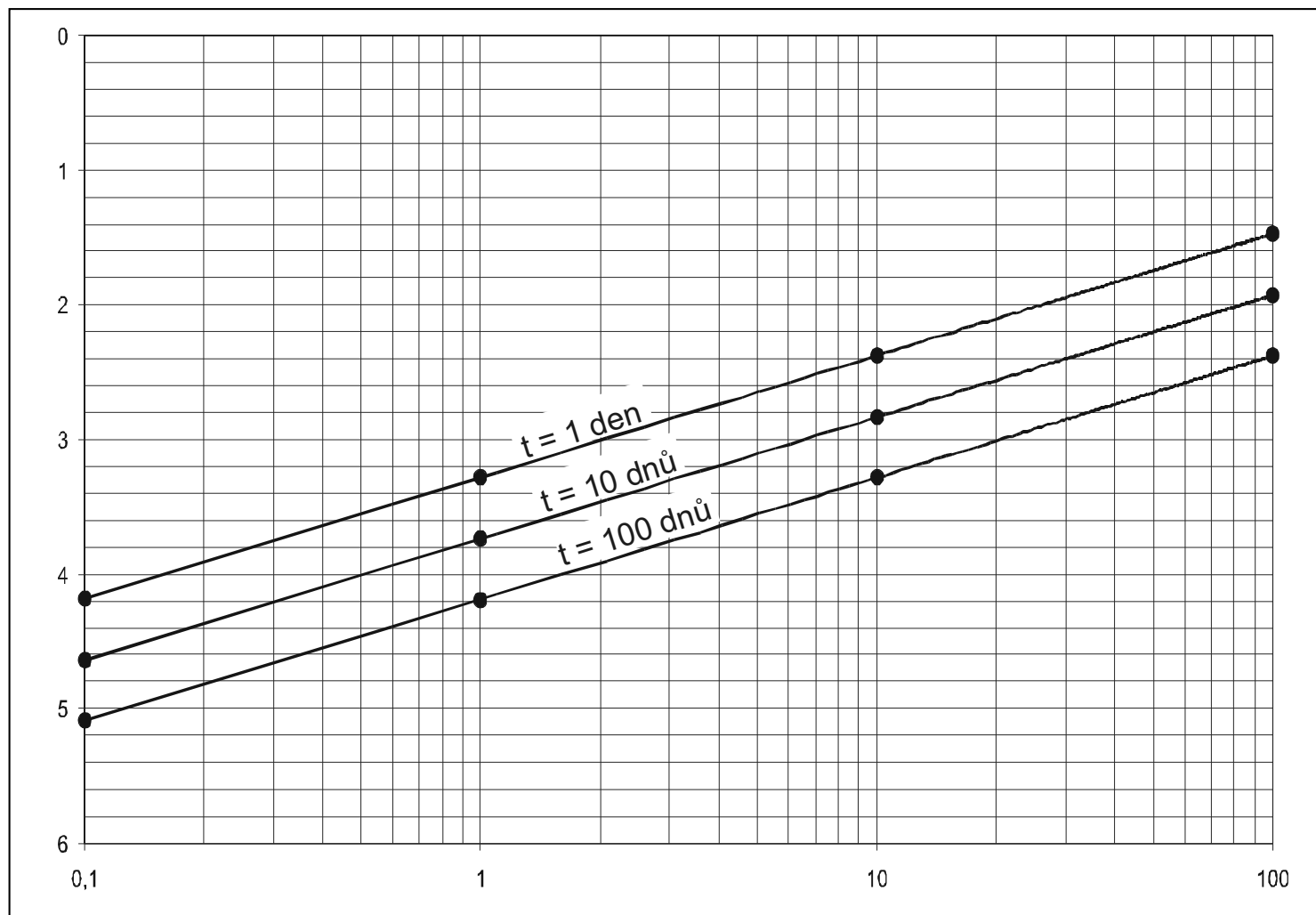
$$s = s_r \pm s_i = \frac{Q}{4 \cdot \pi \cdot T} \cdot [W(u)_r \pm W(u)_i] = \frac{Q}{4 \cdot \pi \cdot T} \sum W(u)$$

APLIKACE ZÁKONA SUPERPOZICE V PRAXI

při známých hydraulických parametrech (T a S) zkonstruujeme jednoduchý graf (matematický model) závislosti snížení na čase a vzdálenosti od čerpaného objektu – pro konstantní Q

uvažujeme zjednodušení – jinak nutné řešit numericky

SKUTEČNÉ SNÍŽENÍ

větší o tzv. souborné studňové ztráty – parametr C (konstanta studňových ztrát)
způsobeny vlivem filtrační části pažnice, obsypem, apod.

v čase nemusí být konstantní – mechanické a hydrochemické vlivy – nárůst C v čase

základní určení parametru C

při známých hydraulických parametrech T a S se určí teoretické snížení a srovná se se skutečným
skutečné snížení je vždy větší o tzv. studňové ztráty

určí se účinnost čerpaného vrtu (studny) – poměr teoretického a skutečného snížení – v %

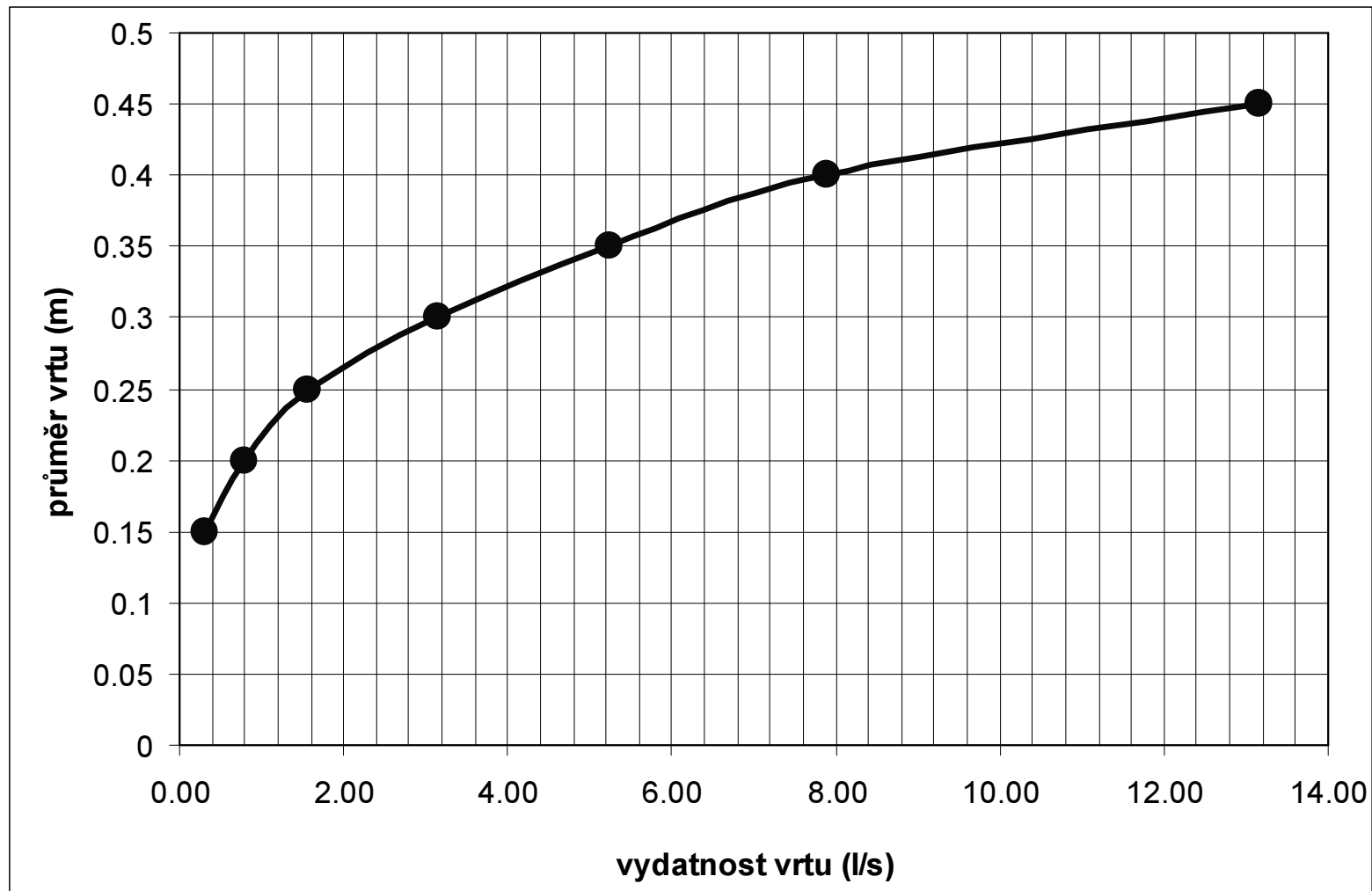
určení parametru C podle vztahu

$$C = \frac{S_w}{Q^2}$$

takto určená konstanta studňových ztrát je platná pouze pro dané Q

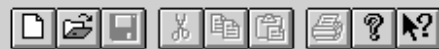
nejvhodnější metoda – vyhodnocení stupňovité čerpací zkoušky – určení průměrné hodnoty C
nebo studňových ztrát, současně jsou k dispozici hodnoty pro více Q

DOPORUČENÉ PRŮMĚRY VRTU PŘI RŮZNÝCH VYDATNOSTECH

Využití

- např. vrt o průměru 0,25 m nebude ve skutečnosti dávat vydatnost 1,58 l/s (kontrolováno *T*)
- ten stejný vrt není schopen dávat vydatnost např. 3 l/s

Input Menu For WELLz [Close]

JOB_TITLE

1. Unit Parameters

Length Feet Meters

Time Minutes Days

T Ft²/day M²/day

K Ft/day M/day

Gal./Min Ft³/day M³/day

2. Region Dimension

Xmin Xmax Ymin Ymax

No. of Grids in X Direction (<60) No. of Grids in Y Direction (<60)

3. Aquifer Types Theis-confined Theis-unconfined Leaky-confined

4. Pumping-time

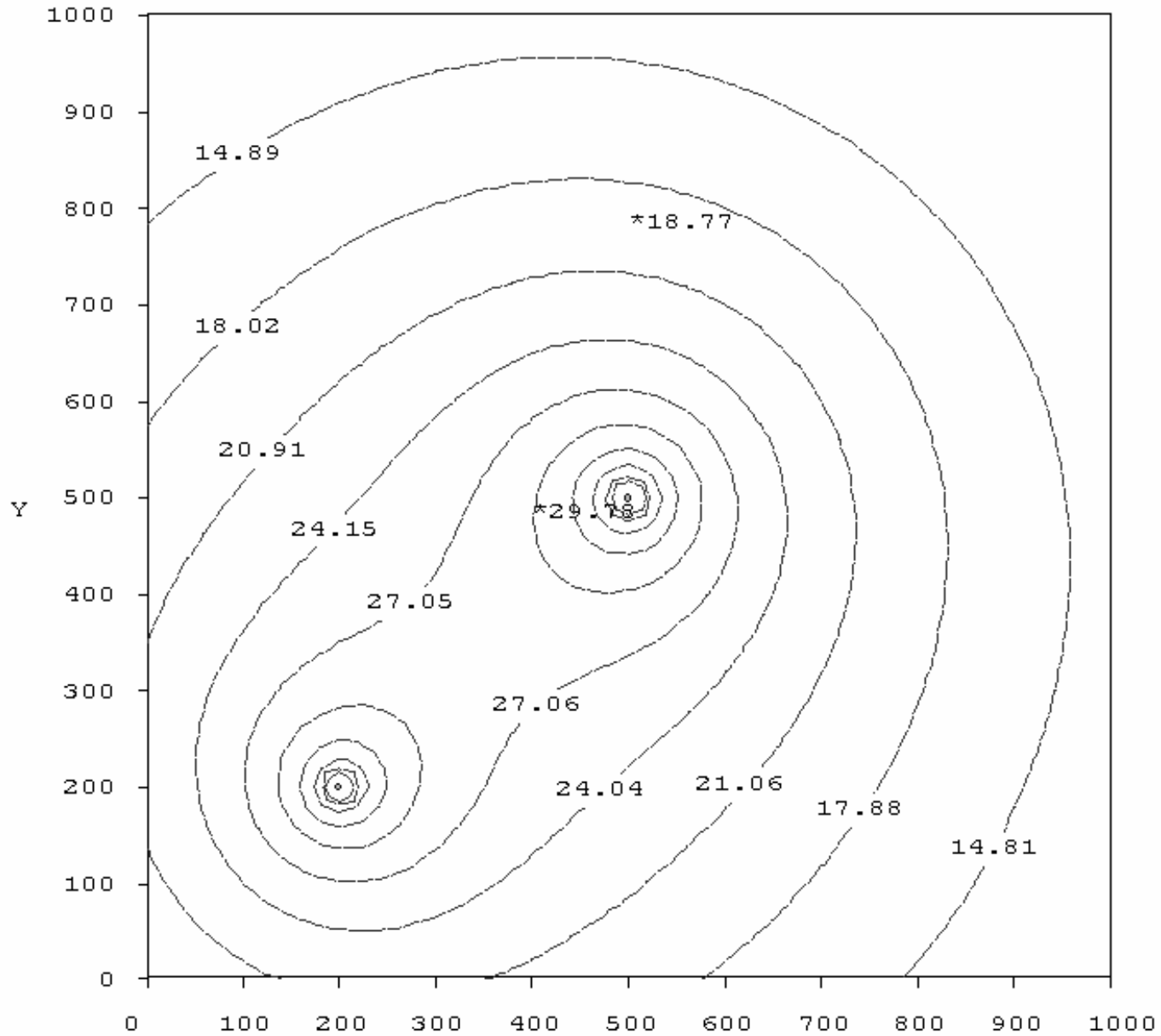
A Theis-unconfined Aquifer [X]

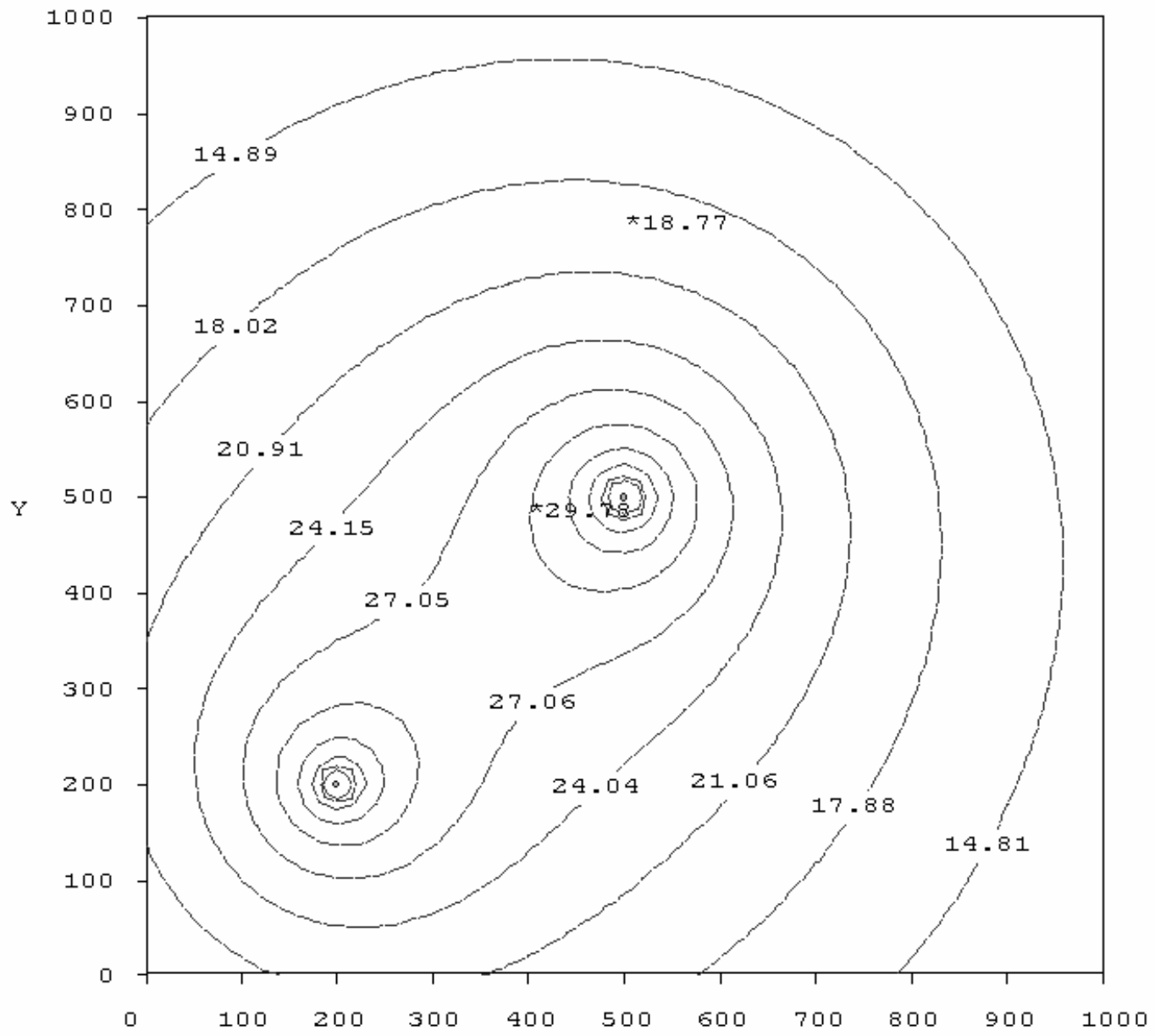
Hydraulic conductivity	50.00
Thickness	20.000000
Specific Yield	0.000100

Wells (No. of Wells <50) [X]

Well No.	X	Y	Pumping Rate
#1	500.00	500.00	220.00

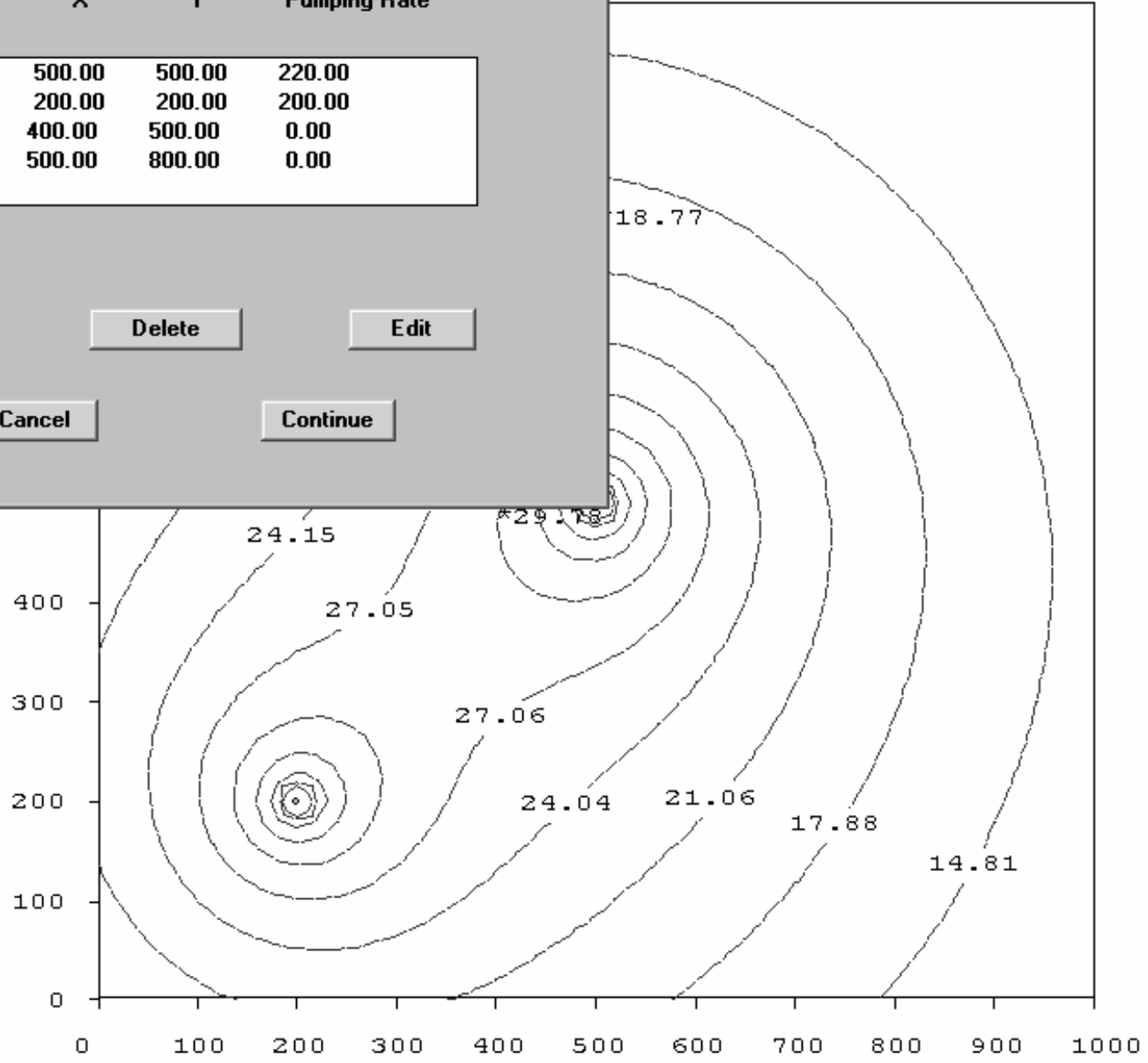

Wells (No. of Wells <50) [X]

Well No.	X	Y	Pumping Rate
#1	500.00	500.00	220.00
#2	200.00	200.00	200.00
3	400.00	500.00	0.00
4	500.00	800.00	0.00

Add Delete Edit

Cancel Continue

File Editing Options View Help

Label-drawdown-values
Contour-values

